

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Varkensbedrijf Hagrico v.o.f. te Hapert, gemeente Bladel

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en
de aanvulling daarop

16 juli 2009 / rapportnummer 1854-83

1. OORDEEL OVER HET MER

Hagrico v.o.f. is voornemens haar vleesvarkenshouderij (720 vleesvarkens) aan Rotten ongenummerd te Hapert uit te breiden. In de nieuwe situatie zal een nieuwe stal worden opgericht voor 6.000 vleesvarkens. Hiervoor wordt bij het bevoegd gezag, het college van burgemeester en wethouders van Bladel, een vergunning in het kader van de Wet milieubeheer (Wm) aangevraagd. Voor de besluitvorming over de aanvraag van deze vergunning wordt de procedure van milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen.

Op 9 oktober 2008 heeft de Commissie voor de m.e.r. (de Commissie) het MER ontvangen. Aanvankelijk constateerde de Commissie na lezing van het MER op een aantal punten onduidelijkheden en discrepanties met de uitgangspunten uit de vastgestelde richtlijnen en wettelijke inhoudsvereisten, die zij essentieel achtte voor het volwaardig meewegen van het milieubelang bij de besluitvorming. Daarbij ging het om de volgende punten:

- de uitwerking van ammoniak,
- de uitwerking van geurhinder,
- de uitwerking van luchtkwaliteit,
- het gebruik van de invoergegevens,
- de samenvatting,
- het kaartmateriaal.

Verder constateerde de Commissie een aantal aandachtspunten in het MER. Deze aandachtspunten betroffen geen essentiële informatie, maar punten die zij adviseerde te betrekken bij de verdere besluitvorming.

De Commissie heeft verzocht de ontbrekende informatie binnen zes weken aan te vullen. De gemeente Bladel heeft de Commissie verzocht uitstel te verlenen voor het aanleveren van aanvullende stukken.

De Commissie heeft op 19 mei 2009 van het bevoegd gezag de aanvulling op het MER ontvangen, waarin bovenstaande punten zijn behandeld. De Commissie is van oordeel dat in het MER en de aanvulling tezamen nog steeds **essentiële informatie ontbreekt**. De ontbrekende essentiële informatie heeft betrekking op:

- de uitwerking van geurhinder,
- het gebruik van de invoergegevens,
- de samenvatting.

In hoofdstuk 2 wordt het oordeel van de Commissie nader toegelicht. In hoofdstuk 3 worden verdere aanbevelingen gedaan voor het vervolgtraject.

De Commissie adviseert de aanvullende informatie op het MER, voor zover deze nog niet ter inzage is gelegd, alsnog ter inzage te leggen.

2. TOELICHTING OP HET OORDEEL

2.1 Geurhinder

2.1.1 MER

Toepassing Wsv of Wgv

Het beoordelingskader van de Wet stankhinder en veehouderij (Wsv) was volgens de initiatiefnemer het vigerende wettelijke kader.¹ Het MER beschreef de effecten van de geuremissie op de omgeving zowel conform de systematiek van de Wsv als van de Wet geurhinder en veehouderij (Wgv). Daarbij werd geconcludeerd dat het initiatief voldoet aan de eisen uit de Wsv, maar niet kon voldoen aan de geurnormen uit de Wgv. Bij toepassing van de Wsv plaatste de Commissie twee kanttekeningen:

- De informatie in het MER leek in tegenspraak met de informatie uit de vergunningaanvraag. Uit het MER bleek dat er geen objecten waren in de categorieën II en III, maar in de vergunningaanvraag staat een categorie III-object op 206 meter afstand van de inrichting.
- De in het MER toegepaste combi-luchtwassers zijn niet in de Rsv opgenomen. Dit betekende dat zij feitelijk geen geurfactor hebben en derhalve niet passen in de systematiek van de Rsv.

De Commissie adviseerde het bevoegd gezag om aan te geven welk wettelijk kader voor geur van toepassing is. Als dat de Wgv is adviseerde de Commissie alternatieven uit te werken die kunnen voldoen aan het betreffende wettelijk kader.²

Cumulatieve geuremissie

Het MER toetste de cumulatieve geuremissie indicatief aan de dichtstbijzijnde woning met toepassing van de Wsv en de geurverordening. Hiermee werd geen adequaat inzicht verkregen in de actuele cumulatieve geurbelasting op alle relevante geurgevoelige objecten.

De Commissie adviseerde om inzicht te geven in de cumulatieve geurbelasting voor alle relevante geurgevoelige objecten.

2.1.2 Aanvulling

Toepassing Wsv of Wgv

Het bevoegd gezag heeft de Commissie laten weten de Wet geurhinder en veehouderij als toetsingskader te hanteren.

In de aanvulling worden de berekeningen van de geurbelasting uitgewerkt conform de Wgv. De initiatiefnemer stelt dat om te kunnen voldoen aan de Wgv het noodzakelijk is dat voor zowel het voorkeursalternatief (VKA) als het meest milieuvriendelijke alternatief (MMA) de uittreedsnelheden verhoogd moet worden. De bijgeleverde rekenresultaten gaan uit van deze parameters. Echter de Commissie heeft twijfel over de haalbaarheid van de verhoogde uittreedsnelheden. Deze worden niet onderbouwd met berekeningen. Met name is niet duidelijk op welke wijze de diameter van de uitstroomopening is be-

¹ Het MER gaf geen duidelijkheid over de datum van Wm-vergunningaanvraag. Het was de Commissie niet duidelijk welke datum het bevoegd gezag hanteerde als ijkpunt voor de vergunningaanvraag.

² Op pagina 30 van het MER werd aangegeven dat de knelpunten t.a.v. de Wgv zijn op te lossen door een verhoging van het emissiepunt en een verhoging van de snelheid. Dit werd echter niet verder uitgewerkt in het MER.

paald, welke weerstanden moeten worden overbrugd bij gemiddeld ventileren en bij maximaal ventileren en hoe die weerstanden zijn berekend. Tevens zijn er geen dimensioneringsplannen bijgeleverd die uitgaan van de verhoogde uittreedsnelheden. Deze gegevens en berekeningen zijn noodzakelijk, omdat ze direct van invloed zijn op de uittreedsnelheid. Indien de uittreedsnelheid niet gehaald kan worden heeft dit tot gevolg dat de geur- en fijn stofconcentraties en de deposities van verzurende en vermestende stoffen veranderen. In het bijzonder kan dit betekenen dat overschrijding van de grenswaarden voor geur niet zijn uit te sluiten.

De Commissie acht het gemis van deze informatie een essentiële tekortkoming.

- De Commissie adviseert het bevoegd gezag informatie aan te laten leveren ter onderbouwing van de verhoogde uittreedsnelheid, de berekening van de ventilatiebehoefte, de berekening van de diameter van de uitreedopening en van de te overbruggen weerstanden in relatie tot de te plaatsen ventilatoren en nieuwe dimensioneringsplannen van de luchtwassers en deze informatie te betrekken bij de verdere besluitvorming.

Cumulatieve geuremissie

Bij de aanvulling is een uitgebreide Omgevingstoets Geurbelasting toegevoegd. De toets voldoet aan de Wgv. De toets gaat uit gebreed in op actuele situatie van geurgevoelige objecten in de omgeving zowel in het buitengebied als in de bebouwde kom.

De Commissie concludeert dat het aspect cumulatieve geuremissie goed is uitgewerkt.

2.2 Invoergegevens

2.2.1 **MER**

Uit de bijgevoegde tekeningen bij het MER bleek dat de luchtwassers werden voorzien van ventilatiekokers. Dit was echter niet meegenomen in de berekeningen. Als daadwerkelijk ventilatiekokers worden geplaatst, dan hebben die effect op de luchtsnelheid en daarmee de emissies. De berekeningen in het MER dienden daarop aangepast te worden.

Daarnaast was de oppervlakte van het ventilatiekanaal in bijlage 22 berekend op 40 m². Op de bij het MER geleverde tekeningen stond echter een ventilatiekanaal van 30 m² ingetekend. Onduidelijk was welke oppervlakte klopt en of deze ook was toegepast in de berekeningen.

De Commissie adviseerde om duidelijk te maken of de ventilatiekokers toegepast zullen worden en in hoeverre de juiste oppervlakte van het ventilatiekanaal is toegepast. Wanneer zou blijken dat ventilatiekokers of het oppervlakte van de ventilatiekanaal niet juist is meegenomen in de berekeningen adviseerde de Commissie om de berekeningen ten aanzien van geurhinder, luchtkwaliteit en depositie van verzurende en vermestende stoffen in een aanvulling op het MER aan te passen.

2.2.2 **Aanvulling**

Bij de aanvulling ontbreekt het aan gegevens om de berekeningen van de geuremissie en ammoniakdepositie te verifiëren. In het bijzonder is het onduide-

lijk hoe de verhoogde uittreedsnelheden gehaald worden. In dit verband verwijst de Commissie naar hetgeen zij onder paragraaf 2.1.2 adviseert.

2.3 Samenvatting

2.3.1 **MER**

De samenvatting in het MER bevatte geen duidelijke effectvergelijking van de diverse alternatieven, bijvoorbeeld in de vorm van een tabel. Daarnaast stonden in de samenvatting tegenstrijdigheden met het MER, bijvoorbeeld over de datum van de aanvraag voor een Wm-vergunning die bepalend is voor de toepassing van het wettelijk kader voor geur. De samenvatting was derhalve geen betrouwbare weergave van de uitkomsten van het MER.

De Commissie adviseerde om de samenvatting op dusdanige wijze aan te passen dat er geen tegenstrijdigheden meer bestaan met het MER en dat het een duidelijke alternatievenvergelijking zou bevatten.

2.3.2 **Aanvulling**

De aanvulling geeft een nieuwe samenvatting van het MER. De Commissie constateert dat relevante waarden die in het MER en de aanvullende documenten wel gepresenteerd worden niet volledig in de samenvatting opgenomen zijn. In het bijzonder wordt informatie in de samenvatting gemist of onjuist weergegeven over de deposities van verzurende en vermestende stoffen op de kwetsbare gebieden, de vaststelling van de (geringe) verslechtering van het leefklimaat op een aantal adressen (cumulatieve geurhinder) en de afvoer van het spuiwater.

De Commissie concludeert dat de samenvatting geen betrouwbare weergave is van de uitkomsten van het MER.

- De commissie adviseert het bevoegd gezag om een nieuwe samenvatting te laten presenteren die voldoet aan het wettelijk vereiste en een betrouwbare weergave is van de uitkomsten van het MER.

2.4 Ammoniak

2.4.1 **MER**

Stapelning van systemen

De beschrijving van het VKA en het MMA was erg onoverzichtelijk en moeilijk leesbaar. De Commissie begreep hieruit echter dat zowel het VKA als het MMA bestond uit de stapeling van een emissiearm huisvestingssysteem en een nageschakelde luchtwasser. Deze stapeling van systemen was nog niet in de Rav opgenomen. Hierdoor moest worden uitgegaan van de reductieberekeningen zonder luchtwasser. De initiatiefnemer had daarnaast - anticiperend op de verwachte opname van gestapelde systemen in de Rav - ook berekeningen uitgevoerd voor de verwachte emissiereductie van de gestapelde systemen. Daarbij was echter uitgegaan van een te hoog reductiepercentage van het stalsysteem. De Commissie was op basis van haar bekende informatie van mening dat de reductie van het totale gestapelde systeem berekend diende te worden waarbij de reductie door het stalsysteem van op 70% gesteld wordt.

De Commissie adviseerde om in een aanvulling op het MER, naast de emissieberekeningen gebaseerd op het systeem zonder luchtwasser, ook berekeningen uit te voeren voor de emissiereductie door de stapeling van systemen

(anticiperend op de wijziging in de Rav). Daarbij diende de initiatiefnemer uit te gaan van een reductie van maximaal 70% door het stalsysteem.

Gegevens ammoniakdepositie

De bij het MER behorende ‘quick scan natuurwaarden’ was toegespitst op de projectlocatie, maar het ontbrak aan adequate informatie over de ammoniakbelasting en achtergronddepositie op nabijgelegen Natura 2000-gebieden. Daarnaast was geen informatie gegeven over de aanwezigheid van voor verzuuring en vermisting gevoelige habitattypes in het Natura 2000 gebied en de kritische depositiewaarden van deze habitattypes. Uit de vergelijking in hoofdstuk 7 (pagina 48) bleek wel dat door een verschuiving van het emissiepunt er een toename was van de depositie op Natura 2000-gebied ‘De Grootte Beerze’, maar een getalsmatige vergelijking van kritische depositiewaarden, achtergronddepositie en de bijdrage daaraan door de verschillende alternatieven was, vanwege de afwezigheid van deze gegevens, niet te maken.

De Commissie adviseerde om in een aanvulling op het MER de ammoniakbelasting op Natura 2000-gebieden uit te werken door middel van een vergelijking van achtergronddepositie, kritische depositiewaarden en bijdrage vanuit het initiatief aan verzurende en vermistende depositie.

2.4.2

Aanvulling

Stapelning van systemen.

Het Rav is per 6 mei 2009 aangepast. Daarmee is het mogelijk om gestapelde systemen toe te passen. De aanvulling levert een berekening van de ammoniakemissiereductie als gevolg van de stapeling van het emissiearm stalsysteem en de nageschakelde luchtwasser conform de berekeningswijze van de nieuwe Rav. Daarmee zijn de berekeningen, zoals door de Commissie gevraagd, goed uitgevoerd.

Gegevens ammoniakdepositie

Op pagina 17 van de aanvulling worden de gegevens gepresenteerd over de kritische depositiewaarden en de achtergronddepositie voor het Natura 2000-gebied “Kemperland” en de uitloper “de Grootte Beerze”. Daarmee is de informatie over de ammoniakdepositie voldoende aangeleverd om een vergelijking te maken tussen achtergronddepositie, kritische depositiewaarden en de bijdrage vanuit het initiatief. De Commissie constateert evenwel dat de vergelijking niet met zelfde eenheden werkt. Het rekenkundig model “AAgrostacks” drukt de depositie van het initiatief en de alternatieven uit in N-totaal mol/ha/j. Ook de kritische depositiewaarde wordt uitgedrukt in N-totaal mol/ha/j. Echter de aanvulling voert gegevens over de achtergronddepositie aan in potentieel zuur mol/ha/j. Deze vergelijking is niet juist, maar ook bij een juiste weergave van de achtergronddepositie in N-totaal mol/ha/j. concludeert de Commissie dat er sprake is van een reeds overbelaste situatie. Uit het MER blijkt echter dat het VKA en het mma een vermindering van de depositie ten opzichte van de huidige situatie laten zien.

Omdat deze conclusies wel uit de gepresenteerde data zijn te halen, vindt de Commissie deze omissie niet essentieel.

2.5 Luchtkwaliteit

2.5.1 MER

De Commissie kon uit de gegevens in het MER niet afleiden of op de grens van de inrichting werd voldaan aan de eisen voor luchtkwaliteit³.

Daarnaast bevatte het MER een aantal onduidelijkheden, zoals:

- Op pagina 16 werd aangegeven dat de fijn stofemissie afneemt ten opzichte van de referentiesituatie. Pagina 13 gaf echter aan dat er sprake kan zijn van een toename van de fijn stofemissie.
- Er werd aangegeven dat een luchtwasser de stofemissie met 90% reduceert. Enkelvoudige luchtwassers reduceren circa 60% fijn stofemissie en het MER ging in haar berekeningen hier ook van uit.
- In de berekening ten aanzien van luchtkwaliteit was voor het emissiepunt uitgegaan van een diameter van 12 meter. Deze diameter wijkt echter af van de diameter (8,3 meter) die is toegepast bij de overige berekeningen in het MER. Hierdoor was onduidelijk van welke fijn stofemissie moest worden uitgegaan.

De Commissie adviseerde om in een aanvulling uit te werken wat de diameter van het gebruikte emissiepunt is, of er sprake is van een toe- of afname van fijn stofemissie op de grens van de inrichting en hoeveel (fijn) stofemissie de luchtwasser reduceert en gebruik deze informatie bij de berekening van de concentratie fijn stof.

Daarnaast constateerde de Commissie dat in het MER uitgegaan was van de Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007. Deze regeling is op 19 december 2008 gewijzigd door toevoeging van het toepasbaarheidsbeginsel.⁴

De Commissie adviseerde, indien gebruik wordt gemaakt van deze gewijzigde regeling⁵, om in een aanvulling de berekeningen en de presentatie conform de wijziging van 19 december 2008 aan te leveren.

2.5.2 Aanvulling

In de aanvulling is een volledig nieuw onderzoek Luchtkwaliteit bijgevoegd. De aanvullende tekst en het onderzoek zijn in overeenstemming met elkaar gebracht. De parameters voor de berekening van fijn stof emissie zijn in lijn met de parameters voor de berekening van ammoniak en geur.

Het onderzoek gaat uit van de Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2008 met gebruikmaking van het toepasbaarheidsbeginsel. Bij het onderzoek zijn kaarten gevoegd waarin op aanschouwelijke wijze inzicht wordt verschaft over de concentratieverspreiding van fijn stof in relatie tot kwetsbare objecten bij de verschillende alternatieven.

³ Toetsing aan de grens van de inrichting was conform de in het MER gebruikte Regeling beoordeling luchtkwaliteit 2007.

⁴ De Regeling beoordeling luchtkwaliteit is op 19 december 2008 gewijzigd. De belangrijkste wijzigingen voor intensieve veehouderij zijn:

- geen beoordeling van de luchtkwaliteit op plaatsen waar het publiek geen toegang heeft en waar geen bewoning is;
- Toetsing van de luchtkwaliteit vindt plaats vanaf de grens van de inrichting of bedrijfsterrein, op een punt dat representatief is voor de luchtkwaliteit.

⁵ Het overgangsrecht van de nieuwe regeling biedt de mogelijkheid om de oude regeling van toepassing te verklaren op een besluit dat is bekendgemaakt tot een jaar na de inwerkingtreding van de nieuwe regeling, indien dat bij dat besluit is bepaald of op een andere wijze uit het besluit volgt.

De Commissie concludeert dat het MER en de aanvulling te samen een juiste en voldoende uitwerking geven van de effecten van het voornemen en de verschillende initiatieven op de luchtkwaliteit.

2.6 Kaartmateriaal

2.6.1 **MER**

In het MER ontbrak een kaart met de geurgevoelige objecten. De aanduiding van de projectlocatie ontbrak ook regelmatig op kaarten. Daarnaast waren legenda's soms niet of slecht te lezen.

De invoergegevens en rekenresultaten konden daardoor niet geverifieerd worden op grond van het kaartmateriaal.

De Commissie adviseerde om het kaartmateriaal op bovenstaande punten te verbeteren.

2.6.2 **Aanvulling**

De aanvulling levert overzichtelijke en leesbare kaarten en legenda's aan.

3. **OVERIGE AANDACHTSPUNTEN EN OPMERKINGEN**

De opmerkingen in het verdere advies hebben geen betrekking op essentiële tekortkomingen. De Commissie hoopt met onderstaande aanbevelingen een bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de verdere besluitvorming.

3.1 Akoestisch rapport

3.1.1 **MER**

De ventilatiebenutting in de avondperiode was gesteld op 65% van de totale ventilatiecapaciteit. Dit is voor de zomerse periode onrealistisch laag.

De Commissie adviseerde, mede omdat de vigerende geluidnormen bijna volledig benut waren, om de ventilatiebenutting van de avondperiode hoger en daarmee realistischer voor de zomerse avondperiodes door te rekenen op gevolgen voor de geluidbelasting.

3.1.2 **Aanvulling**

Bij de aanvulling is een nieuw akoestisch rapport gevoegd. In het rapport wordt uitgegaan van een ventilatievermogen van 80% in de avondperiode en 70% in de nachtperiode. Hiermee is voldoende informatie beschikbaar voor de besluitvorming.

3.2 Ziekenboeg

3.2.1 **MER**

Volgens het Besluit huisvesting dient de ziekenboeg een ruimte te zijn waarin zieke varkens zo nodig individuele aandacht kunnen krijgen. Uit de tekenin-

gen bij het MER maakte de Commissie op dat de ingetekende ziekenboeg dezelfde uitvoering heeft als de overige huisvesting en niet voldeed aan de vereisten uit het Varkensbesluit.

De Commissie adviseerde om een ziekenboeg in te tekenen die voldoet aan de vereisten uit het Varkensbesluit. Indien de aanpassing van de ziekenboeg leidt tot een ander aantal varkens, dan dienden de berekeningen voor geur, ammoniak en luchtkwaliteit aangepast te worden aan dat nieuwe aantal varkens.

3.2.2

Aanvulling

Bij de aanvulling is een nieuwe plattegrondtekening aangeleverd waarop de ziekenboeg duidelijk herkenbaar is aangegeven en die voldoet aan de vereisten van het Varkensbesluit.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: Hagrico v.o.f.

Bevoegd gezag: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Bladel

Besluit: vergunning op grond van Wet milieubeheer

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C14.0

Activiteit: uitbreiding varkenshouderij

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in De Lantaarn nr. 47 van 16 december 2006
aanvraag richtlijnenadvies: 12 december 2006
ter inzage legging startnotitie: 18 december 2006 tot en met 15 januari 2007
richtlijnenadvies uitgebracht: 15 februari 2007
richtlijnen vastgesteld: 15 februari 2007

kennisgeving MER in De Lantaarn van 24 oktober 2008
aanvraag toetsingsadvies: 9 oktober 2008
ter inzage legging MER: 20 oktober tot en met 1 december 2008
Aanvulling MER: 19 mei 2009
toetsingsadvies uitgebracht: 16 juli 2009

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de (vooraf) gestelde eisen. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de eventuele tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een voldoende plaats te geven bij de besluitvorming. Is dat naar haar mening niet het geval dan signaleert de Commissie dat er sprake is van een zogenoemde 'essentiële tekortkoming'. De Commissie adviseert dan dat die informatie alsnog beschikbaar komt, alvorens het besluit wordt genomen. Overige tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ing. H.H. Ellen
mr. H.J.J. Hoogenboom (secretaris)
ir. N.G. Ketting (voorzitter)
ing. M. Pijnenburg

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Varkensbedrijf Hagrico v.o.f. te Hapert, gemeente Bladel en de aanvulling daarop

Hagrico v.o.f. is voornemens haar vleesvarkenshouderij aan Rotten ongenummerd te Hapert uit te breiden. Hiervoor wordt bij het college van burgemeester en wethouders van Bladel een vergunning in het kader van de Wet milieubeheer aangevraagd. Voor de besluitvorming over de aanvraag van deze vergunning wordt de procedure van milieueffectrapportage doorlopen.

ISBN: 978-90-421-2571-1

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

